

MATURA 2016

PJESA I

Prindërit dhe shkolla

Shpesh mësuesit fajësohen kur nxënësit nuk kanë rezultate të larta, për mungesën e pjesëmarrjes në veprimtaritë shkencore, për punën e tyre të dobët dhe mënyrën se si mësojnë. Megjithatë, kohët e fundit, vëmendja është zhvendosur për ta gjetur gjetkë fajin. Këta janë prindërit e atyre nxënësve, të cilët marrin nota të dobëta ose sillen keq në klasë apo në ambientet e shkollës. Ideja mund të duket qesharake, por shumë qytete, anembanë vendit, po ndërtojnë politika, të cilat i bëjnë prindërit përgjegjës për arritjet e fëmijëve të tyre në shkollë. Kjo është një ide e keqe dhe rajoni ku është shkolla jonë, nuk duhet ta ndjekë atë për tri arsye: ajo e largon përgjegjësinë nga nxënësi, dëmton marrëdhëniet midis shkollës dhe familjes dhe është thuajse e pamundur për t'u zbatuar.

Nuk ka asgjë të keqe që prindërit të kontrollojnë nëse fëmijët i kanë bërë detyrat e shtëpisë. Gjithashtu, është mirë që ata t'i ndihmojnë fëmijët kur kanë nevojë. Prindërit mund të kontrollojnë se sa kohë kalojnë fëmijët duke parë televizor, duke dërguar mesazhe apo luajtur në kompjuter. Megjithatë, kur fëmijët kalojnë në adoleshencë, është koha që ata të marrin përgjegjësi për veten e tyre. Nëse prindërit vazhdojnë t'i kontrollojnë detyrat e tyre me idenë e ndëshkimit, atëherë kjo padyshim do t'u shkaktojë adoleshentëve shumë vuajtje. Ata kurrë nuk do të mësojnë të përmbushin afatet apo të përballen me pasojat që vijnë, nëse nuk kanë realizuar detyrimet që kanë. A nuk do të shqetësoheshit shumë nëse në vend që të ndëshkoheshit ju kur nuk bëni detyrat e shkollës, të ndëshkoheshin prindërit tuaj? Kur adoleshentët përfundojnë shkollën e mesme, një pjesë e tyre vazhdon shkollën e lartë, një pjesë shkon në punë dhe disa në ushtri. Është e pamundur që profesorët, shefat apo komandantët e tyre të pranojnë mungesën e përgjegjësive personale apo një etikë të dobët pune.

Suksesi i një nxënësi në shkollë, në një pjesë të madhe, varet nga marrëdhëniet e shëndetshme midis tij dhe shkollës. Prandaj është shumë i rëndësishëm një respekt dhe komunikim i mirë midis stafit të shkollës, nxënësve dhe prindërve. Për këtë qëllim, shkolla gjithnjë e ka nxitur përfshirjen e prindërve. Virtualisht, gjithkush e kupton se sa e rëndësishme është përfshirja e prindërve. Shkollat, që kanë arritur rezultate të larta në provimet kombëtare, kanë nxënës me prindër jashtëzakonisht të përfshirë. Kjo ka bërë që disa rajone të pyesin: "Pse të mos u kërkojmë prindërve të shpenzojnë vullnetarisht kohë në shkollë dhe t'i penalizojmë ata që nuk përfshihen?" Megjithatë, nëse shkollat penalizojnë prindërit

për dështimet e fëmijëve, qofshin këto akademike apo të sjelljes, atëherë të dyja palët mund të kthehen lehtësisht në kundërshtarë të njëri-tjetrit. Nëse kjo ndodh, ata që do të vuajnë, janë nxënësit.

Edhe nëse sistemi që i bën prindërit të përgjegjshëm, duket i arsyeshëm, prapë nuk është shumë e qartë se cilat janë pasojat që ata duhet të kenë, nëse nuk marrin përgjegjësitë e duhura. Ka shtete që i penalizojnë prindërit, nëse fëmijët e tyre largohen nga shkolla pa arsye. Në disa vende të tjera, nëse fëmijët bëjnë shumë mungesa pa arsye, atëherë prindërit mund të akuzohen në gjyq për neglizhencë. Mungesat e pajustificuara shoqërohen me gjoba nga më të ndryshmet. Nëse prindërit nuk i paguajnë dhe mungesat vazhdojnë, atëherë ata mund të dënohen edhe me burg. Këto masa duken ekstreme. Nëse prindërit sigurohen që fëmijët të arrijnë në kohën e duhur në shkollë çdo mëngjes, ata nuk mund ta dinë se fëmijët dalin nga dera e pasme e shkollës dhe largohen. Për më tepër, veç gjobave, nuk ka realisht rrugë efikase për ndëshkimin e prindërve. Një shtet ka propozuar vendosjen e një note për përfshirjen e prindërve, si një mënyrë për t'u marrë me nxënësit që shkojnë vonë në shkollë, bëjnë mungesa pa arsye dhe kanë arritje të dobëta në mësim. Kjo notë më pas vendoset në dëftesën e nxënësit. Megjithatë, ky plan, ashtu si të tjerët, nuk duket se përmirëson ndonjë gjë të madhe.

Si përfundim, unë nuk jam përkrahës i idesë që i bën prindërit përgjegjës për arritjet e fëmijëve të tyre në shkollë.

Për pyetjet me alternativa rrethoni alternativën e saktë.

1. Teksti i mësipërm ka qëllim: **1 pikë**

- A) të rrëfejë mbi raportet e fëmijëve me shkollën.
- B) të bindë mbi një çështje që lidhet me problematikat e shkollës.
- C) të informojë mbi situatën e përfshirjes së prindërve në jetën e shkollës.
- D) të përshkruajë situata konkrete të marrëdhënieve prindër-nxënës.

2. Cila nga fjalitë e mëposhtme shpreh më mirë **tezën** e këtij teksti? **1 pikë**

- A) Suksesi i nxënësve në shkollë varet nga marrëdhëniet që ata kanë me mësuesit.
- B) Autoritetet nuk duhet t'i ndëshkojnë prindërit për mungesat e fëmijëve të tyre.
- C) Prindërit duhet të mbajnë përgjegjësi për arritjet e fëmijëve në shkollë.
- D) Më shumë se prindërit, duhet të fajësohen mësuesit për dobësitë e nxënësve.

3. Ç'loj argumentesh e mbizotërojnë këtë tekst? **1 pikë**

- A) Argumente logjike.
- B) Argumente shkencore.
- C) Argumente të autoriteteve të fushës përkatëse.
- D) Argumente të mbështetura në të dhëna statistikore.

4. Cila nga fjalitë e mëposhtme është një **fakt**? **1 pikë**

- A) Nuk ka asgjë të keqe që prindërit të kontrollojnë nëse fëmijët i kanë bërë detyrat e shtëpisë.
- B) Ka shtete që i penalizojnë prindërit, nëse fëmijët e tyre largohen nga shkolla pa arsye.
- C) Megjithatë, ky plan, ashtu si të tjerët, nuk duket se do të përmirësojë ndonjë gjë të madhe.
- D) Virtualisht, gjithkush e kupton se sa e rëndësishme është përfshirja e prindërve.

5. Cila nga fjalitë e mëposhtme shpreh më qartë opinionin e autorit? **1 pikë**

- A) Një shtet ka propozuar vendosjen e një note për përfshirjen e prindërve.
- B) Prindërit mund të kontrollojnë se sa kohë kalojnë fëmijët duke parë televizor.
- C) Kur adoleshentët përfundojnë shkollën e mesme, një pjesë e tyre vazhdon shkollën e lartë.
- D) Kjo është një ide e keqe dhe rajoni ku është shkolla jonë, nuk duhet ta ndjekë atë për tri arsye.

6. Në zhvillimin e këtij teksti autori mbështetet më shumë në: **1 pikë**

- A) fakte dhe detaje.
- B) dialog dhe histori.
- C) fantazi dhe humor.
- D) pyetje dhe përgjigje.

7. Tonet e komunikimit në këtë tekst janë të natyrës së: **1 pikë**

- A) entuziazmit,
- B) lutjes,
- C) sugjerimit,
- D) urdhrit.

8. Zbuloni një argument në mbështetje të tezës që mbron autori, së bashku me një shembull, në funksion të tij. **2 pikë**

MATURA SHTETËRORE

Argumenti: _____

Shembulli: _____

- 9.** Gjeni antitezën në këtë tekst, si dhe një kundërargument në mbështetje të saj.

2 pikë

Antiteza : _____

Kundërargumenti: _____

- 10.** Duke iu referuar paragrafit II, identifikoni dy nga përgjegjësitë për të cilat nxënësit duhet të bëhen të vetëdijshëm në veprimtarinë e tyre të përditshme (pa ndikimin e prindërve).

2 pikë

11.

- a) Cili është qëllimi i përdorimit të fjalisë pyetëse në paragrafin II? **1 pikë**

- b) Pse autori (paragrafi III) u referohet rezultateve shkollore në provimet kombëtare? **1 pikë**

- c) Cila është koha e foljeve që mbizotëron në këtë pjesë? Shpjegoni një nga arsyet e këtij përdorimi. **2 pikë**

GJUHA SHQIPE DHE LETËRSIA

Koha e foljeve: _____

Arsyeja e përdorimit: _____

- 12.** Pse autori mendon se, nëse prindërit dhe shkolla kthehen në kundërshtarë të njëri-tjetrit, ata që do të vuajnë, do të jenë fëmijët? Arsyetoni mendimin tuaj.

2 pikë

- 13.** Shpjegoni **dy** tipare të paragrafit V që lidhen me strukturën e këtij teksti.

2 pikë

12vite.com

PJESA II

Homeri

Iliada (Kënga VI- fragment)

E me fjalë t'ëmbra iu suall Elena:

"Kunat i mirë i mua të poshtrës bushtër
dhe të urryer. Oh! Atë ditë që nëna
posa më lindi të më kishte flakur
nga prehri i saj, duhia e rreptë e erës
të më përplaste pas shkëmbinjve a dallgët
e detit shungulluese të më përpinin,
sesa të ndodhnin këto mynxyra.

Por meqë zotat këto punë të liga
kështu i shestuan, unë të kisha t'paktën
një burrë trim e që në shpirt të ndiente
turp e mëri si burrat. Ky s'ka zemër
as shpirt kreshnik e as do të ketë në të ardhmen,
e shpejt besoj se ka për t'i larë gjynahet.
Por ti, kunat, urdhëro në këtë fron ulu,
se ty më fort po ta ndrydh shpirtin brenga
për sherrin e mua bushtër, e për fajin
e Lek Paridit, se të dyve Zeusi
këtë fat të zi na e preu, e turpi ynë
do të këndohet në breznitë e ardhshme".

Ia priti i madhi Hektor tarogzëtundësi:

"Mos m'u lut t'ulëm, moj Elenë fisnike,
nuk mund t'ri dot, se po më digjet shpirti
me padurim t'u shkoj në ndihmë trojanëve
shumë të brengosur për mungesën time.
Por tunde këtë*, që të nxitojë edhe vetë
e të më zejë pa dalë jashtë prej qytetit,
e unë po shkoj vrik deri në shtëpinë time,
me njerëzit t'piqem dhe me gruan e dashur,
e me vogëlushin, e nuk di a kthehem
ndër ta prapë e gjallë, apo e shkrojtën zotat
nga duart e akejve shpejt të bie i vdekur".
Kështu tha, e jashtë tarogzëtundësi doli,
e fluturim n'pallat të vet u ngjit.

Por tunde këtë - e ka fjalën për Paridin, i cili i ka kthyer krahët luftës.*

Për pyetjet me alternativa rrethoni alternativën e saktë.

14. Në fragmentin e mësipërm Elena shfaqet:

1 pikë

- A) e penduar,
- B) mashtruese,
- C) indiferente,
- D) armiqësore.

15. Në fjalët e Hektorit ndihet padurimi:

1 pikë

- A) për të folur më Paridin.
- B) për të biseduar sa më parë me Elenën.
- C) për të qenë pranë ushtarëve të tij.
- D) për të folur sa më parë me zotat.

16. Për të theksuar cilësi të personazheve, i gjithë fragmenti karakterizohet nga përdorimi i:

1 pikë

- A) epiteteve,
- B) simboleve,
- C) metonimive,
- D) krahasimeve.

17. Çfarë nënkupton fjala **mynxyra** në vargjet e mëposhtme?

1 pikë

*a dallgët
e detit shungulluese të më përpinin,
sesa të ndodhnin këto mynxyra.*

- A) sëmundje,
- B) shqetësime,
- C) fatkeqësi,
- D) luftëra.

18. Në këtë skenë, në lidhje me Paridin, Elena ndien:

1 pikë

- A) respekt,
- B) adhurim,
- C) dashuri,
- D) zhgënjim.

MATURA SHTETËRORE

19. Në cilën prej alternativave të mëposhtme është përdorur metafora e shprehur me folje? **1 pikë**

- A) por ti, kunat, urdhëro në këtë fron ulu.
- B) se ty më fort po ta ndrydh shpirtin brenga.
- C) e unë po shkoj vrik deri në shtëpinë time.
- D) as shpirt kreshnik e as do të ketë në të ardhmen.

20. Identifikoni në këtë këngë dy motive. Ilustroni me shembuj nga fragmenti njërin prej tyre. **3 pikë**

21.

a) Bazuar në këtë këngë, tregoni si shfaqet gjendja shpirtërore e Elenës. Çfarë e ka shkaktuar atë? Ilustroni mendimin tuaj me vargje ose detaje nga fragmenti. **3 pikë**

b) Figura e Paridit, në portretizimin që i bën Elena, shfaqet në kontrast me atë të Hektorit. Shpjegojeni këtë kontrast. Cili është funksioni i këtij përdorimi? **3 pikë**

Figura e Paridit: _____

Figura e Hektorit: _____

Funksioni i përdorimit: _____

GJUHA SHQIPE DHE LETËRSIA

- 22.** Komentoni, përmes figurave të sintaksës poetike, vargjet e mëposhtme.
Përqendrohuni në imazhin që krijohet. **2 pikë**

*"Kunat i mirë i mua të poshtrës bushtër
dhe të urreyer.*

- 23.** Analizoni si shfaqet në këtë këngë koncepti i grekëve të vjetër në lidhje me fatin.
Mendimin tuaj mbështeteni me të paktën dy ilustrime nga fragmenti. **3 pikë**

- 24.** Nëse Hektori është i destinuar të vdesë, pse ai është kaq i papërmbytur për të mbrojtur qytetin e tij? **1 pikë**

- Të tjerë mendojnë se është pikëmbërritja ajo që i jep kuptim udhëtimit.

8 pikë

12vite.com